

Sociale aspecten nieuwe sanitatie: wat leren we van uitgevoerde projecten?

Bas van Vliet. LSG Milieubeleid, Wageningen University

Wat drijft de burger?

- ... om mee te doen met nieuwe sanitatie?
 - De Innovatie?
 - De Cooperatie?
 - De Duurzaamheid?
 - De Autoriteit?
 - De Rekening?
- Twee praktijk onderzoeken in (nieuwe) sanitatie
- Breder perspectief vanuit energie, en stadslandbouw

Bewoners onderzoek Waterschoon Sneek

- Doel: Mate van tevredenheid van bewoners wat betreft:

- uitvoering,
- dagelijks gebruik,
- informatievoorziening,
- relatie met aanbieders en
- kosten

van vacuüm toiletsystemen en voedselvermalers

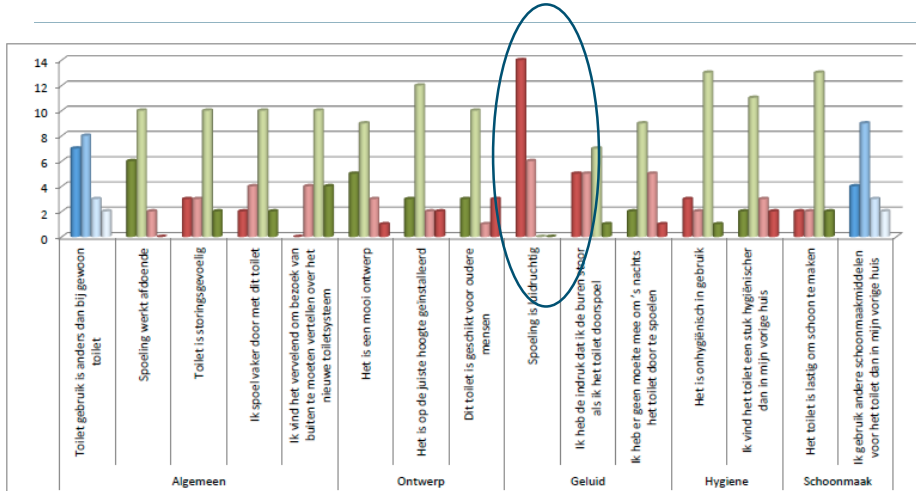

Eerste bewoners 32 appartementen + verzorgings tehuis

- *Tevredenheid*
- *Handig en hygiënisch, (flush & forget to the max)*
- *Trots*
- *Vertrouwen in aanbieders*
- *Woningstichting De Wieren cruciaal als aanspreekpunt en informatieverstrekker.*
- *Nutsgebouw als symbool*
- *Herrie toiletspoeling en vermaler*
- *Onduidelijkheid kosten en milieueffecten voor bewoners.*
- *Storingsafhandeling, kinderziektes*

Toiletgebruik

Grafiek 1: Reacties van bewoners op stellingen omtrent het vacuümtoilet; Van "zeer mee eens" (links), tot "zeer mee oneens" (rechts). Kleuren weerspiegelen positieve (groen), negatieve (rood) of alleen feitelijke (blauw) oordelen.

Onderzoek bij Deventer Ziekenhuis (2015)

Doel:

- Vaststellen wat de *bijdrage is die de patiënt bereid is te leveren* aan het voorkomen of verminderen van de hoeveelheid medicijnresten in afvalwater

Opzet patiëntbenadering

- CT-scan (iodixanol)
- Poliklinische patiënten
- Onderzoeksmedewerkers
- Korte vragenlijst
- Aanreiken tasje + uitleg inhoud, gebruik plaszak
- Niet aanzetten tot gebruik, wel tot verzenden enquête
- 7 x plaszak
- Lange vragenlijst
- Antwoordenveloppe
- Desinfecterende handgel
- 2 Koffiebonnen
- Educatief boekje noPILLS

Opzet patiëntbenadering

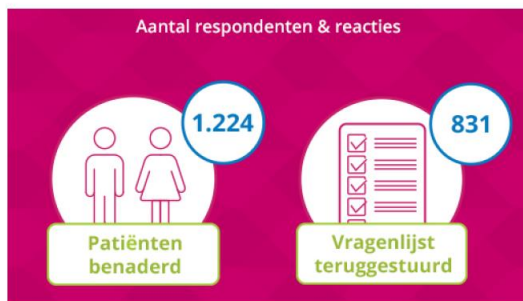
Gebruik plaszakken 24u

Plaszakken bij grijsafval

Vragenlijst door sociologen WUR ontwikkeld:

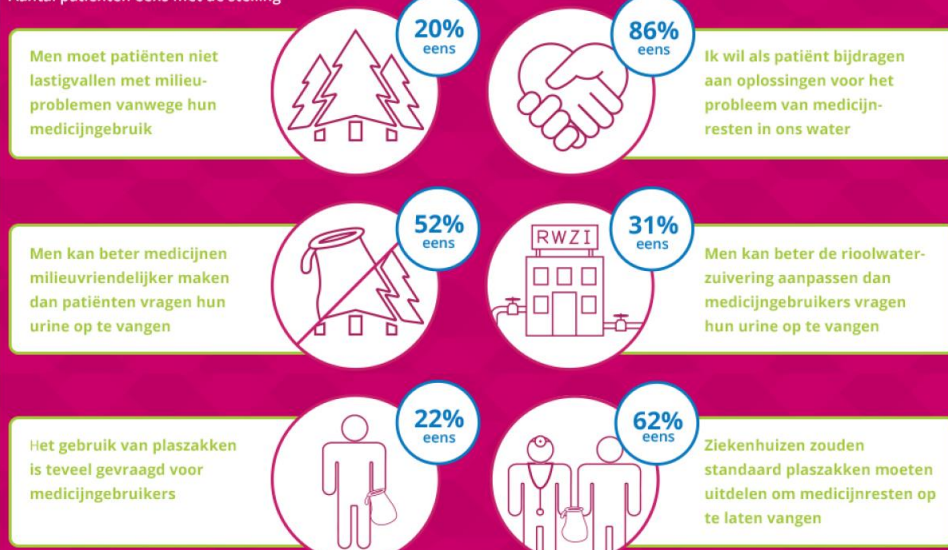
- Gebruik en ervaring plaszak
- Bereidheid i.r.t. milieuaspect
- Mening medicijnresten in water

Resultaten patiëntbenadering

Resultaten patiëntbenadering

Aantal patiënten eens met de stelling

Wat drijft de burger?

- Wat drijft de burger om mee te doen met nieuwe sanitatie?
 - De Innovatie? Ja: "trots" om de eerste te zijn
 - De Duurzaamheid? Ja: steentje bijdragen
 - De Autoriteit? Ja: woningbouwvereniging of arts
 - De Rekening? ... Speelt nauwelijks een rol.

Sturing van gedrag: bestaande visies en kritiek

Individualistische visie

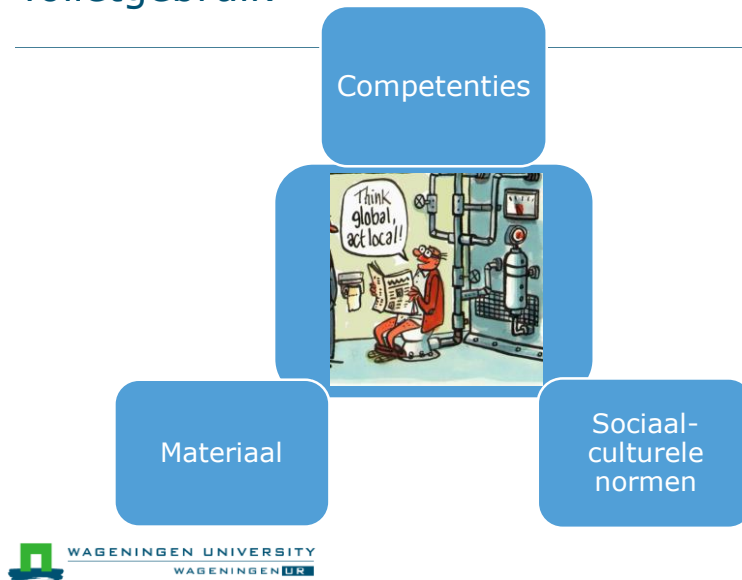
- Nadruk op rationele keuze en cognities van burgers
- Info-gedrag model verklaart milieugedrag niet
- Geen aandacht voor invloed van *context* op milieu-gedrag

Structuralistische visie

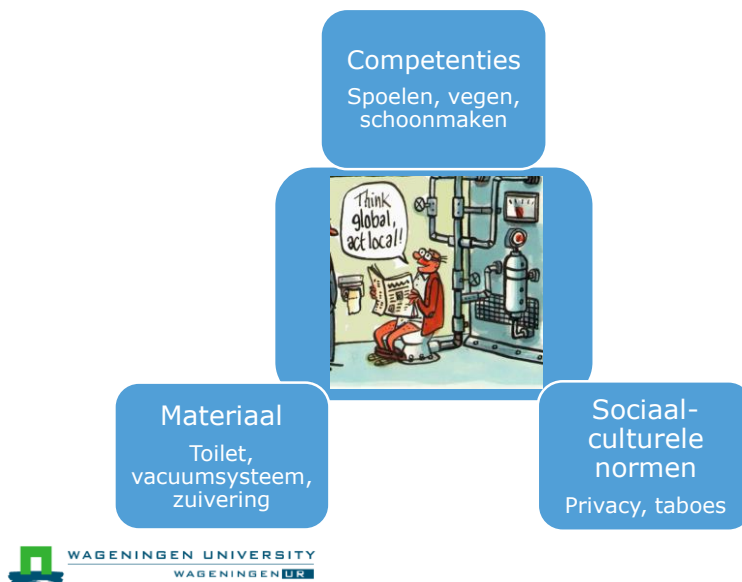
- Milieuverandering achter de rug van de burger om
- Ingenieurs-aanpak sluit niet aan bij de leefwereld
- Geïsoleerde technische oplossingen werken niet

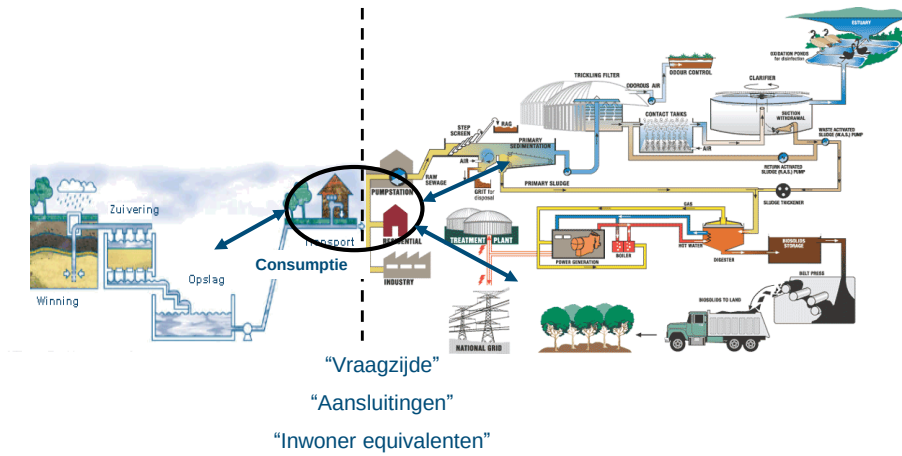
Gedrag in context: Sociale Praktijk Toiletgebruik

Sociale Praktijk Toiletgebruik

Water systeem en de burger

Energie voorziening en de burger

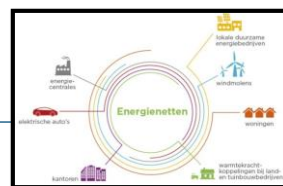
↩ Besparing

Duurzame energie opwekking →

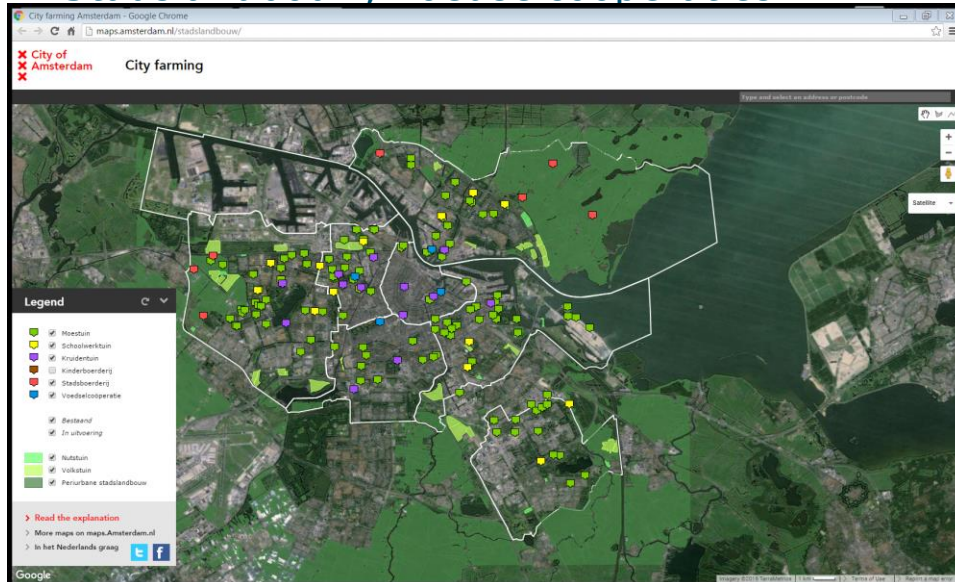

↩ Energie co-operaties

Digitalisering netwerk →

Stadslandbouw, voedselcoöperaties

Wat drijft de burger?

- Wat drijft de burger om mee te doen met energie coöperaties en stadslandbouw?
 - De Duurzaamheid? Ja: steentje bijdragen
 - De Coöperatie? Ja, samenwerken, burens leren kennen
 - De Innovatie? Ja: "trots" om de eerste te zijn
 - De Autoriteit? Nee, juist bottom up initiatief, afzetten tegen grote (energie)bedrijven
 - De Rekening? ... Speelt nauwelijks een rol.

Resumé

- Nieuwe sanitatie en de burger:
 - Ga niet uit van individueel economisch redenerende burgers
 - Maar spreek burger aan op innovatie, duurzaamheid, collectief samenwerken
 - Zoek de juiste 'aangever' en informatiebron: vertrouwde organisaties als woningbouwcorporatie, ziekenhuis, de energie coöperatie
 - Maak naast expert-kennis gebruik van kennis van burgers zelf: zij zijn de experts van eigen en gedeelde gedragspraktijken

Dank voor de
aandacht

Bas.vanvliet@wur.nl

